

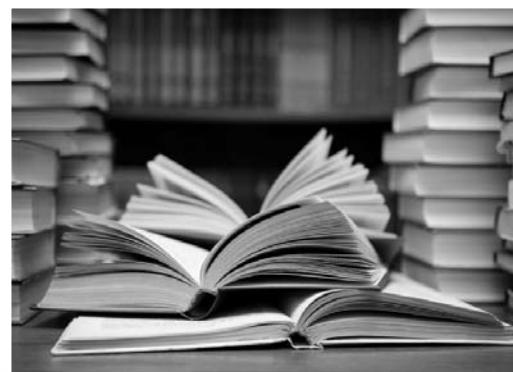
Biz zamana tabeyik, yoxsa zaman bizə? Bu, xeyli araştırma və dis- kussiyaların mövzusu olub, cavabı tapılmayan sual olaraq qalmaqdadır. Bizim istəyimiz, ya zamanın diktəsimi, - deyə bilməsek də, kitabxanalara ayaq döyüb san- ki bir-birimizlə bəhsə giribmiş kimi buradakı rəflərin kitablarını səhifə-səhifə çevirib, cümlələri sətir-sətir yaddaşımıza köçürüdürümüz uzun zamanlar olub. Kitabla yatıb, kitabla oyandığımız, onların özünəməxsus qoxusunu ciyərlərimizə çəkdiyimiz, təsirləndiyimiz anlarda səhifələrini göz yaşlarımızla islatdı- gımız, xoşladığımız atalar sözlərini, aforizm- ləri, deyimləri bəzən yaddaşımıza hopdurdu- gümüz, bəzənse altından xətt çəkib, səhifələrin bir kənarını qatlayib işaretli qoymadığımız zamanlar... Və günlərin bir günü yenile- nən zamanla həyatımıza internet daxil olub. Zamanın bu dönenminin üstünlüyü virtual alemi əhatə etdikcə elektron kitabxanani, kitabı da yaradıb. Bununla mütaliəsəvərlər istədik- ləri anda həm kitabxanalarda, həm də evle- rindəcə arzuladıqları kitabı oxuya bilmək im- kani eldə ediblər. Bu zaman keşklərinin ya- ratdığı fərqliş isə belə bir sual çıxırb meyda- na: ənənəvi, yoxsa elektron kitab?

Hər dövrün öz tələbi

Mövzu ilə bağlı Azərbaycan Yəzicilər Birliyinin üzvü, Prezident mükafatçısı, şair-publisist İbrahim Yusifoğlu ilə səhəbət etdi. Onun fikrincə, hər dövrün öz tələbi var. Elektron kitabxanalar, kitablar da internet əsri adlandırdığımız müasir dövrümüzün tələbidir. İbrahim müəllim indi həm yeniyetmə-gənclərin, həm də orta yaş qrupunda olan insanların kitabları həm elektron, həm də ənənəvi şəkildə oxuduqla- rını vurğulayır: - Bu gün həm paytaxt Bakıda, həm də regionlarda, hətta ən ucqar kəndlərdə belə kitabxanalar fəaliyyət göstərir. Artıq 30 il öncə rütubətdən oturmaq mümkün olmayan kitabxanaların yerində geniş, abad, işıqlı kitabxanalar yaradılıb. Müstəqilliyimizin bərpasından sonra kitabxanaların hər birinə dövləti- mizin başçısı tərəfindən latin qrafikası ilə nəşr olunan minlərlə kitab hədiyyə olunub.

Son illər mütaliəyə maraqla azalıb, bu-

Ənənəvi, yoxsa elektron kitab? ..

nu her kəs təsdiqləyir. Lakin gününü kitab oxumadan təsəvvür edə bilməyən insanlar da çoxdur. Məhz buna görə də bu gün elektron kitabxanaların fəaliyyət göstərməsi təqdirəlayıq haldır. Elektron kitabxanaların özünəməxsus üstünlükleri var. Xüsusilə gənclərin istifadə etdikləri elektron kitab onlara təhsilin müxtəlif pillələrinə, ixtisaslarını artırmaq üçün imtahanlara hazırlaşmalarında, müxtəlif elmi işlərlə bağlı araşdırımlar aparmaqdə əvəzsiz köməkçidir.

Söz yox ki, həyatımıza nə qədər yeni texnologiyalar daxil olsa da, çap məhsulları- nı sıxışdırıb aradan çıxara bilməyəcəkdir. Çünkü onların saysız oxucuları var. Mən də nəşr olunmuş mənbədən mütaliə etməyə üs-

tünlük verirəm. Bu zaman sanki oxuduğum kitabın yazılılığı dövrlə seyahət edirəm, o cəmiyyətdə olur, qəhrəmanların həyatını duyur, yaşadıqlarını yaşayırıam. Ona görə də düşü- nürəm ki, bədii ədəbiyyatların kağız versiya-

Elektron kitab kağız kitabın yerini tutu bilməz

Kitabsevər, həyatını bədii ədəbiyyatsız təsəvvür edə bilməyən, kitab oxumağın onun çörək, su kimi ehtiyacı olduğunu vurğulayan Bakı şəhər sakini Leyla Ağjeliyeva elektron yox, kağız kitablara üstünlük verdiyini bildirir. O deyir ki, kitabı elektron variantda oxumağa cəhd edib, lakin alınmayıb. Sanki tamamilə hadisələrdən kənarda qalıb, fikrini cəmləşdirə, oxuduğunu əzx edə bilməyib.

Leyla xanım elektron kitabın pulsuz əldə edilməsi, asan daşınması, kağız formatda olmayan kitabların elektron versiyasının da-ha tez tapılması kimi üstünlüklerini vurğula- sa da, kitabı ənənəvi qaydada oxumağı sev- diyini bildirir. Çantasından hazırda oxuduğu bədii ədəbiyyatı - Seselia Ahernin "Sabahın kitabı" əsərini çıxırb bize göstərir və deyir ki, ağır olsa da, özümlə geddirir, boş vaxtlarında oxuyuram.

Ancaq elektron kitab

Tələbə Mətin Məmmədli isə ancaq elektron kitab oxuduğunu bildirir. O deyir: - Dün- yamız günü-gündən müasirleşir. Əvvəller elektron kitabları yalnız "bookreader"lə oxu- maq olurdusa, indi bu, smartfon telefon, yaxud planşetlərlə də müm- kündür. Elektron kitab- ların internet vasitəsilə yüklənməsi də çox asandır, onları pulsuz əldə edə bilməyimiz isə daha da yaxşıdır.

Gənc mütaliəsəvər elektron kitab oxuma- nın üstün cəhətləri ilə yanaşı, insan üçün zərərlərindən də danişir, mütxəssislerin fikrinə görə, bunun gözlərə həddən artıq ziyan olduğunu, zaman-zaman baş ağrıları yaratdığını vurğulayır.

Həm elektron, həm də kağız kitab

Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinin 4-cü kurs tələbəsi Nərmin Hüseynli kitabların həm elektron, həm də kağız versiyasını oxuduğunu bildirir. Deyir ki, özü kimi, tələbə yoldaşları da sərbəst işlərin ha- zırlanmasında, bəzə tapşırıqların yerinə yetirilməsində ədəbiyyatların əksəriyyətini yalnız elektron kitabxanalar- dan tapa bilirlər. Həmçinin də bədii ədəbiyyatların. Elə kitab var ki, uşaqlardan biri oxuyur, sosial şəbəkələrdə paylaşırlar. Sən də onu oxumaq istəyəndə baxırsan ki, kağız variyantı yoxdur, məcbur qalıb elektron kitabına müraciət edir- sən.

Elektron kitabın üstün cə- hetlərindən biri də odur ki, kitabda sənə lazımlı olan məlumatı və ya gözəl fikirləri dər-

hal başqa bir yerde qeyd edə və ya onu müxtəlif sosial şəbəkələrdə digər istifadə- cılar böyükə bilirsən. Amma etiraf edək ki, kağız kitablar daha fərqlidir. Kitabın başqa heç bir forması onları əvəz edə bilməz. Çünkü onlar sanki canlıdır, ətri olan canlı. Bir mənbədən oxumuşdum ki, ən dərin hafizə qoxu yaddaşdır. Yaponlar yeni doğulan uşaqlara kitab oxutmadan əvvəl kitabı qoxuladırlar. Kitab qoxulayan və kitab oxu- nan mühitdə böyükə uşaqlar həm kitab- xuma vərdişi əldə edirlər, həm də yaddaş- larının dərinliyindəki qoxu böyükə onla- ra istiqamət verir. Kitab oxumağa qeyri-ixti- yari yönəllirlər. Yeni sevərək oxuyurlar, məc- burən yox.

Son söz...

Mövzu ilə əlaqədar səhəbət etdiyim mütaliəsəvərlərin hər birinin son sözü belə oldu ki, fərqli yoxdur, istər elektron, istər kağız olsun, ta ki kitab oxunsun. Dünyagörüşümüzün for- malasmasında, mənəviyyatımızın zənginləş- mesində, söz xəzinəmizin yaranmasında, hə- yatda mövqeyimizin müyyənleşməsində, bi- zə yurd, torpaq sevgisinin, vətənpərvərliyin aşınmasında birbaşa rolü olan kitab.

Son söz olaraq onu da unutmayaq ki, in- sanlar iki kateqoriyaya bölündür: kitab oxu- yanlar və kitab oxuyanlara qulaq asanlar. Hansı olmaq isterdiniz?..

Mətanət Məmmədova